

DOWN



AUSTRALISKA NYZEELÄNDSKA VÄNSKAPSFÖRENINGEN



WWW.AUSTRALIEN-NYAZEELAND.SE

UNDER

NR 4 / 2018

WELLINGTON

*En 30-årig
bekantskap*

**VALAR SOM
STRANDAR**

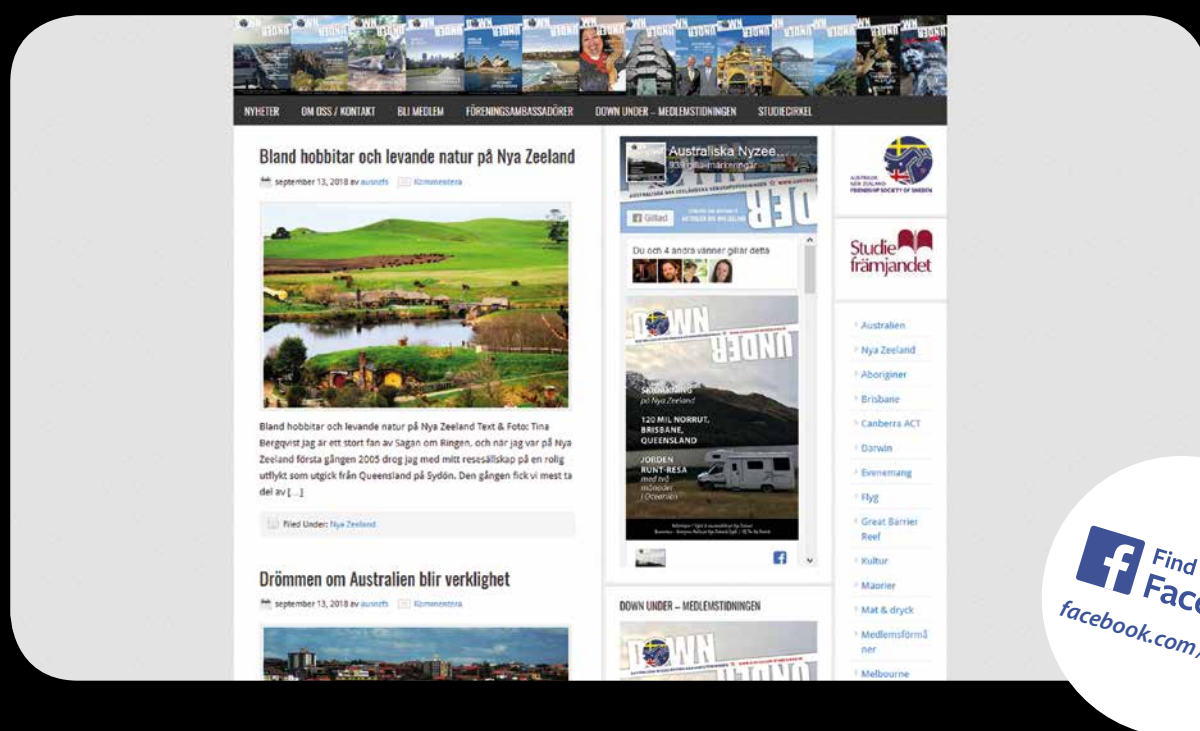
**DEN
AUSTRALISKA
JULEN**

**TONGARIRO
ALPINE
CROSSING**

Härliga smakupplevelser och vackra vingårdar i södra Australien
Student-VM i triathlon i Kalmar / Nya Zeelands Nördö / Huvudstaden i västra Australien Perth

Besök VÄNSKAPSFÖRENINGENS HEMSIDA

På hemsidan hittar du senaste nytt om evenemang, nyheter, medlemsförmåner och tips. Du kan läsa artiklar, reseskildringar och få information om working holiday, visum mm.



WWW.AUSTRALIEN-NYAZEELAND.SE



Bli medlem
**I AUSTRALISKA NYZEELÄNSKA
VÄNSKAPSFÖRENINGEN**

Medlemsavgift 200:- kalenderår.

I medlemsavgiften ingår bland annat fyra nummer av Down Under.

Inbetalning till PlusGiro konto 54 81 31-2.

Uppge namn, ev. medlemsnummer och e-postadress.

Många av våra medlemmar reser till solen och värmen Down Under i samband jul och nyår medan vi andra är kvar hemma i Sverige och förbereder storhelgerna. Oavsett om ni befinner er på resande fot eller tar en paus i favoritfåtöljen där hemma så har ni nu Down Under nr 4 att njuta av inspireras och drömma er bort med.

Det händer spännande saker i vår förening nästa år och vi hoppas att så många av er som möjligt har möjlighet att komma på vårt **50-års jubileum den 23 februari**. Vi kommer att ha ett innehållsrikt program att ta del av på Down Under Bar på Andra Långgatan 5 i Göteborg. Mer information kommer i nummer 1 2019 men vi kan redan nu avslöja att vi bland annat får besök av reseföretag som vi samarbetat med genom åren. Det blir föreläsningar, australisk mat och dryck och musik. Om allt går i lås kommer en av Australiens största musikleger genom tiderna att bjuda på en exklusiv akustisk konsert. Evenemanget kommer att vara gratis för alla medlemmar, en fin medlemsförmån förutom vår tidning Down Under, så passa på att använda inbetalningskortet och betala medlemsavgiften för 2019.

I det här numret tar Helena Westling med oss på en 30-årig bekant-
skap till Wellington på Nya Zeeland. Erwin har intervjuat deltagare
student-VM i triathlon. Tina Bergqvist rapporterar om Smakupple-
velser och vackra vingårdar i södra Australien. Margot Garmelius
skriver om Tongariro NZ.

Vi får även uppleva Perth och Västra Australien med Per Jörgner.
Åsa Duffy berättar om fenomenet med strandade valar. Har du rest
i Australien och Nya Zeeland så tveka inte att dela med dig av dina
erfarenheter. Förutom att reseberättelser är uppskattade av läsarna så
är det även ett glädjerikt sätt att återuppleva resan och minnen.

Missa inte att "gilla" oss på Facebook där vi tipsar om nyheter och
evenemang. www.facebook.com/ausnzfs
samt vår hemsida www.australien-nyazeeland.se

God jul och Gott nytt år!



Lars Wallin
Chefredaktör

Wellington - En 30-årig bekantkap 6



Tongariro Alpine Crossing 18



Den australiensiska julen 14

INNEHÅLL

4 ORDFÖRANDEN HAR ORDET

STUDENT-VM I TRIATHLON
I KALMAR 12

5 HÄRLIGA SMAKUPPLEVELSER
OCH VACKRA VINGÅRDAR
I SÖDRA AUSTRALIEN

NYA ZEELANDS NORDÖ 15

10 VALAR SOM STRANDAR

HUVUDSTADEN I VÄSTRA
AUSTRALIEN - PERTH 17

11 NYHETER

BLI MEDLEM 19

REDAKTION

Chefredaktör: Lars Wallin

lars.wallin@australien-nyazeeland.se
+46 73 7544 020

Ansvarig utgivare: Erwin Apitzsch
erwin.apitzsch@australien-nyazeeland.se
+46 70 8144 865

Annonsering: Tomas Eisner
tomas.eisner@australien-nyazeeland.se
+46 8 458 05 57

DOWN UNDER

c/o Erwin Apitzsch
Nordmannavägen 4
224 75 Lund

ISSN 2001-1121

www.australien-nyazeeland.se

Layout: Elisa Heleä

Framsida:

Foto: Helena Westling

Redaktionen delar ej nödvändigtvis
åsikter som framförs i artiklar.



ORDFÖRANDEN

Erwin Apitzsch har ordet

Den stigande temperaturen i världen utgör att allvarligt klimathot mot Stora Barriärrevet. Hela 99 procent av alla koraller kommer att försvinna om temperaturen höjs med två grader. Korallerna är jägare och lever i symbios med alger. Dessa utgör 90 procent av korallernas näring och den ökade värmen medför att algerna stöts ut och resulterar i att korallerna bleknar. Utan alger svälter koraller ihjäl. Sedan 1980 har fyra korallblekningar inträffat och de blir allt vanligare. Om koldioxidutsläppen inte minskar räknar man med att korallblekningar kommer att inträffa vartannat år. Om den trenden fortsätter kan Stora Barriärrevet försvinna inom några decennier. Det är av ondo av två skäl, dels fungerar korallrev som erosionsskydd, dels är de viktiga för det lokala fisket.

Det ser alltså dystert ut, men det finns hopp. På Hawaii pågår forskning om koraller som genom simuleringar kan göras värmetåligare och därmed motståndskraftigare. Stora Barriärrevet består av 100-tals korallarter och det gäller att odla fram värmetåliga alger och placera ut dem i korallerna. Genom korsbefruktnings hoppas man få fram hybrider som är motståndskraftiga mot värmeökningen. Men det är ett precisionsarbete, för algerna förökar sig bara en gång per år i månens sken. De placeras ut i blekade områden och hittills har man inte sett några negativa effekter. Öriket Palau norr om Indonesien blir det första landet i världen som förbjuder vissa solkrämer för att hindra badande turister från att förstöra korallreven. Från 2020 förbjuds all försäljning av solskydd som innehåller kemikalier som anses skada korallreven. Turisterna riskerar att deras krämer blir beslagtagna och försäljare riskerar böter. På sikt måste alltså klimatet ändras. Ska man ingripa eller låta naturen ha sin gång? Jag hoppas verkligen att Stora Barriärrevet överlever.

Världen har förlorat vildmark motsvarande Indiens yta från 1993 till 2009. Andelen orörd natur är nu nere i 23 procent. Det innebär att vildmarken har minskat från 85 procent på hundra år, om man inte räknar med Antarktis. Vildmark definieras som mer än tiotusen sammanhängande orörda kvadratkilometer, vilket bland annat finns i det inre av Australien. Av världshaven är endast 13 procent opåverkade av människans ingrepp, de flesta i Norra ishavet. Flera studier visar att de orörda ekosystemen har en avgörande betydelse för vår utveckling. Orörda skogar tar upp 28 procent av den koldioxid som släpps ut i atmosfären, och orörda korallrev dämpar effekten av tsunamier i tropikerna. Forskaren James Watson vid University of Queensland samman-

fattar läget på följande sätt: "Situationen idag är en skräckhistoria för planetens sista vilda platser. Förlusten av vildmark måste betraktas som utrotning. Det finns ingen återvändo när den första skogsmaskinen anländer".

Det finns dock positiva tecken. Således är Sverige rankat som nummer ett i världen när det gäller klimatpolitik. Sverige är bäst tack vare ett relativt framgångsrikt arbete för att begränsa utsläppen av växthusgaser. Ett bidrag till klimatförbättringen, i form av att förbjuda plastpåsar, har tagits av Nya Zeeland.

När vi är inne på världsrankningar kan nämnas att Nya Zeeland är det minst korrupta landet med Sverige på sjätte plats. Även när det gäller lycka ligger Sverige och Nya Zeeland bland de högst rankade i världen. På listan över de mest utvecklade länderna finner vi Australien på tredje plats och Sverige på sjunde plats.

På biograferna kan man se filmen "Sweet country", en australisk västern om en verklighetsbaserad story som utspelas på 1920-talet. Filmen handlar om jakten på en mordmisstänkt svart man, men har inga inslag av den klassiska amerikanska västernfilmens våldsglamourisering, hederskodex och myt om manlig solidaritet. I den recension som jag har läst får filmen fyra stjärnor, och det räcker för att jag någon decembermörk kväll ska gå och se den.

Vänskapsföreningens 50-årsjubileum närmar sig med stormsteg. Den 23 februari nästa år firar vi vår 50-åriga existens med ett jubileumsarrangemang i Göteborg, passande nog på Down Under Bar. Dagen inleds med vårt årsmöte klockan 14.00 och en timme senare kommer vi att ge glimtar från vår historia. Därefter följer presentationer av My Planet och Australienresor innan det är dags för mingel med möjlighet att ställa frågor till resebyråernas representanter och prata med styrelsen och andra medlemmar. Vi planerar att avsluta dagen med musikunderhållning av en australiensk artist, men i dagsläget är inget klart. Varmt välkommen till Göteborg! ★



HÄRLIGA SMAKUPPLEVELSER och vackra vingårdar i södra Australien

Text & Foto: Tina Bergqvist

Södra Australien är en pärla när det gäller fantastisk mat och dryck. I Adelaide kan du äta riktigt god mat från alla världens hörn, inte minst på Central Market där det finns stånd med färska grönsaker och frukter, ostar, kött men även food courts och många bra restauranger att välja på om du är sugen på asiatisk mat. Mina favoriter är Sushi Train, Banh mi (vietnamesiska baguetter som finns på asiatiska Bakery's) och dumplings, men det finns en helt ny matvärld att upptäcka i Adelaide även bortom det asiatiska köket. Många generationer tyskar, greker och italienare har också lämnat sina avtryck i stan. Är du i södra Australien och vill få extra härliga matminnen, så åk till den tyska byn Handorf och ät tysk korv med surkål, eller på vintur i Adelaide Hills eller Barossa Valley. Du kan åka ensam, men se till att ha någon som kan köra dig dit och hem igen, eller åk på en organiserad vintur. Det är lite dyrare men du får mycket bakgrundsfakta och sightseeing på köpet. Då stannar ni till på flera vingårdar där du får provsmaka olika viner, och ibland ingår lunch också. Det finns gott om matmarknader och matevent i och runt omkring Adelaide under året.

Maggie Beer's Farm Shop och restaurang i vackra Barossa Valley

Har du möjlighet att ta dig till Barossa Valley på egen hand så passa på att besöka Maggie Beer's Farm Shop och restaurangen The Eatery. Maggie Beer är en känd australiensisk kock som brukar gästspela i Masterchef Australia. Han har sitt eget matlagningsprogram "The cook and the chef" tillsammans med en annan känd kock, Simon Bryant. Hon har en liten butik med egengjorda produkter i Nuriootpa i Barossa Valley cirka 7,5 mil från Adelaide. Där kan du bland annat hitta olika marmelader, dukkha, olivolja, vin, gourmetglass, inlagda tomater och annat gott till matlagning. Just hennes glassar är fantastiska, det är svårt att sluta äta när man väl provat. Min favorit är med choklad och salt karamellsås, som säljs på bland annat matbutiken Foodland, både som pinnglass och en minivariant i burk på hennes Farm Shop. Är du intres-

serad av matlagning finns möjligheten att få en liten demonstration i hur man använder en av Maggie Beers populäraste ingredienser verjuice (den syrliga saften från omogna druvor), eller varför inte testa en fyratimmars matlagningskurs eller lära dig att göra din egen gin. Om du ändå är i krokarna så passa på att njuta av en god lunch på The Eatery. Köket har öppettid fram till klockan 15. Du kan även ta en kaffe och fika inne i hennes Farm Shop. När jag var där åt jag fantastiskt god friterad Barossakvickling med en god aioli, med underbar utsikt över den lilla sjön de anlagt själva, där sköldpaddor och ankor simmar omkring. Väldigt rofyllt och vackert, speciellt som det går fint att promenera runt den och ta fina bilder.

Budgetvänliga alternativ

Ett tips är att kolla allthedeals.com.au (och välj rätt stad, Adelaide i det här fallet) om du är sugen på att åka på en vintur eller vill prova på någon ny spännande restaurang, eftersom det kan finnas bra erbjudanden till billigare priser på sidor som groupon. "All deals" samlar alla dessa sidor i en. Där kan du även hitta roliga aktiviteter eller prisvärd massage. Jag åkte på en vintur med min pojkvän via ett av dessa erbjudanden, och det var en otroligt rolig dag där vi stannade till på fyra eller fem vingårdar för provsmakning, och åt en god lunch däremellan. Det är absolut inget köpkrav, så man kan njuta av några glas vin helt utan att känna ett måste att spendera pengar. Vi besökte även "Whispering Wall" i Barossa; en stor mur som är känd för sina akustiska egenskaper. När du viskar något kan man höra det glasklart på andra sidan muren, 100 meter bort.

Omgivningarna i Barossa Valley och Adelaide Hills är helt fantastiska, och med alla vingårdar i närheten är det värt att lägga några timmar på att åka omkring och njuta av den vackra naturen, och besöka de vingårdar som du blir nyfiken på. ★



WELLINGTON

Det var i mitten av 1980-talet som jag träffade några "kiwisar" under tågloffar i Europa, vilka väckte mitt intresse att resa dit. Jag började fundera på vart i Nya Zeeland jag skulle resa och läste en massa guideböcker och pratade med några kompisar som redan varit där. Sedan skaffade jag mig en massa extra-jobb för att få pengar till Den Stora Resan och jag sparade som en galning. Det var inte "bara" Nya Zeeland jag skulle till utan Australien skulle så klart också inkluderas; det var ändå på vägen.

Till slut kom dagen då blev det dags att kliva av planet i Wellington, och det var i februari 1988. Spänd gick jag fram till migration officern som ställde lite frågor och eftersom jag hade en visering för studier så behövde jag visa besked från den skola där jag skulle plugga. Engelskan var aningen annorlunda och det tog ett tag att vänja sig även om jag hade mött nyzeeländare i Europa. Efter att ha passerat tullen gick jag till turistinformationen på flygplatsen för att få hjälp med att boka boende. Det var inte bara att surfa in på Trip Advisor eller liknande på den tiden för att undersöka var man skulle bo och vad tidigare gäster skrivit, utan man fick ha koll på resebibeln "Lonely Planet".

Hamnade på "Beethoven House" på Brougham Street, i närheten av Mount Victoria. I spöregn och halv storm tog jag mig fram och började undra varför jag lämnade det varma härliga Australien. Här var det kallt, blåsigt och blött, inte alls så angenämt. Det var i alla fall ett trivsamt hostel men någon sovorgon kunde man inte alls ha. Du blev nämligen väckt till musik av Beethoven runt åtta på morgnarna och då var det bara att pallra sig upp.

En lättare frukost bjöds det på, vilket kändes lyxigt för att vara ett hostel.

Wellington var vid första anblicken inte ett riktigt paradiset utan lite trist med söndagsstängda butiker och restauranger, med undantag för några små kvartersbutiker som hade öppet några timmar. Bra kaffe gick knappt att få tag på. Var hade jag hamnat? Mina kompisar i Australien sade att det var som att åka tillbaka 30 år och visst var det lite annorlunda och dyrare än i Australien. Men jag hade några kontakter så jag stannade några dagar i Wellington och gjorde några turer med dem innan jag reste norrut mot mina engelska studier. Det är inte för inte som Wellington kallas Windy Wellington.

Fast, så pjåkigt blev det inte! Vädret blev bättre med undantag för en cyklon som drog förbi Auckland där jag pluggade. När jag kom tillbaka till Wellington, efter att ha rest runt i landet, var jag helt såld på naturen, människorna och charmen med stan, som jag återvänt till flera gånger.

Det är januari 2018 och 30 år efter mitt första besök när jag och min man landade i Wellington, mitt femte besök och min mans andra. Denna gång stannade vi i drygt två veckor hos goda vänner i Lower Hutt som jag lärde känna vid mitt första besök. Det hade hunnit gå 10 år sedan förra besöket och vi kunde båda konstatera att staden hade utvecklats enormt. Nu är Wellington nästan lite inne och det finns massor att göra. Söndagsstängt är ett minne blott och utmärkta caféer, barer och restauranger finns lite här och var. Ingen undrar längre varför man vill stanna mer än två dagar i Wellington. I år var det den varmaste sommaren hittills: 17 dagar i rad med en temperatur över +25 grader och vi hade till och med +31 grader i några dagar, vilket kändes rätt överklagt. Det var trångt vid flera av stränderna både inne i stan och ute i



En 30-årig bekantskap

Text & Foto: Helena Westling

förorterna. Vi åkte ut till en strand i Hutt Valley flera kvällar för att bada - helt otroligt! Jag har aldrig badat i Wellington förut utan enbart i norra delarna av Nordön så det kändes lyxigt (om man inte drabbades av klimatångest).

Spåren efter den stora jordbävningen, 7,5 på Richterskalan, som Wellington drabbades av 14 november 2016 syns fortfarande på flera platser. Som ung hade jag inte full koll på hur många skalv som Nya Zeeland drabbas av. Idag finns en webbsida där du kan monitorera alla skalv och det är rätt ofta många små. Inne i centrala Wellington såg vi många fastigheter ännu stå tomma, andra höll på att rivas eller så hade nya byggnader ersatt andra som rasat. Vi frågade oss varför det tog sådan tid att riva fastigheter. Tja, säg det men det är många säkerhetsaspekter och så behövs det folk till många av de nybyggnationer som också pågår. När vi var där så saknades det tydligen minst 30 000 kontorsarbetsplatser och jag vet inte hur långt de kommit idag med att ordna detta. Vissa vägar i staden bar också märken av jordbävningen: containrar stod utplacerade för att förhindra stora ras medan delar av andra vägar var avstängda. Visst pratar Wellingtonborna ibland om "det stora skalvet, när kommer det" men vad göra mer än att vara beredd? Det är lite svårt att förklara känslan när allt runt omkring en rör på sig, innan man begriper (eller försöker begripa) vad som händer. Jag har själv varit med om en jordbävning på 4,3 på Richterskalan (inte på Nya Zeeland dock) och det är svårt att reagera snabbt om man inte vet vad det är eller är aningen beredd, i alla fall. Det finns många bra publikationer för den som vill läsa på innan man åker, ifall man känner att det kan vara bra med en liten mental förberedelse.

Våra kompisar tog oss med till några av de intressanta platser som tillkommit på 10 år.

Weta studios

"Ni måste till Weta studios och workshop! Det är jättekul att se". Jaha, sa vi... och så for vi iväg, genom Mount Victoria tunneln, där alla tutar, och förbi flygplatsen för att komma till Miramar-halvön. Uppe på en kulle längs vägen står det "Wellington" där slutet av ordet bildar en weta, en insekt som ser ut som en jättegräshoppa. Det anspelar så klart på Weta studios som idag är ett stort dragplåster i Wellington för många cineaster, mycket på grund av Peter Jacksons filmatisering av J.R.R. Tolkiens "Sagan om Ringen" där Weta workshop satte sitt namn ordentligt på kartan med sina masker och special-effekter. Det finns även många andra storfiler som de varit inblandade i, till exempel "Blade Runner", "King Kong" och "Avatar". Det hade jag inte någon aning om men visst hade jag väl sett att det stått Miramar och så i några filmer, men inte alls kopplat det till just Wellington. Sagan om Ringen-filmerna är väl den största faktorn för att turismen har ökat så mycket till Nya Zeeland under senare år. Wellington är så klart dragplåstret för att se själva studion. Man kan köpa en tur där två studios ingår men vi valde att enbart titta på den introduktionsfilm på 15 minuter som visas med jämna mellanrum i shopen, gratis. Du behöver dock boka en tid när du kommit dit. Det visas en del om studios historia och vi tyckte att det räckte med att se filmen så vi skippade rundturen. Är man ett större fan så vill man nog gå igenom allt! Några kända karaktärer finns vid entrén: utanför står två orcher och inne i butiken finns Gollum medan Gandalf står utanför premiärbiografen Roxy, en bit bort från

studion. Roxy är en art deco pärla på vars övervåning vi hittade en Oscarsstatyett, minifigurer från senaste Star Wars-filmen, filmaffischer, fresker, läckra art deco detaljer - så missa inte ett besök där! Ta en fika och insup atmosfären; kanske har du tur att se någon Hollywoodkändis, vem vet!

Ecosanctuary Zealandia

Kompisarna pratade om Zealandia och sade att dit borde ni gå. Vi fick sällskap av vår kompis Colin som blev såld direkt och köpte ett 1-års medlemskap för att kunna gå dit oftare! Zealandia är ett 225 hektar stort område som blivit en stor ekopark. Det var helt fantastiskt! Vi vandrade säkert runt i 4 1/2 timme. Parken visade sig ha öppnats 1999 i ett försök att få till ett reservat för att bevara de många för Nya Zeeland unika djuren. För att säkerställa det hela så har man omgärdat hela området med ett särskilt stängsel för att stänga ute möjliga rovdjur och man börjar se resultat av detta arbete. Initialt hade de lite svårt att få besökare men antalet ökar stadigt, vilket är roligt. Det finns olika långa vandringsleder som man kan gå beroende på vad man orkar alternativt har tid med att utforska. Många av de djurarter som är endemiska för Nya Zeeland går att se här som tuatara, takahe, kaka och bellbird. På området fanns även en grotta där man kunde se lysmaskar men det var lite svårt att se dem även om man använde den ficklampa man fick med sig in. Det var blött, lågt i tak och verkligen becksvalt inne i grottan. Ögonen ställde väl inte om sig tillräckligt snabbt. Tuatara, ödlan, är inte lätt att upptäcka om man inte lyckas se de vita taggarna på ryggraden. Jag har aldrig tidigare lyckats se den, så det var premiär! Kakan, den något skräniga papegojan, har ett utfodringsställe där man länge och väl kan titta på deras klofinghet och fjädrarnas fantastiska färger.

Pukekon har jag inte sett sedan 1988 så det blev verkligen ett kärt återseende. Tuin hörde vi och såg flera stycken i parken men även på många andra platser i Wellington. De är så vackra med sina blåsvarta fjädrar, vita "boll" under näbben och det speciella lätet. Det var oerhört att få se så många arter under den korta tiden vi var där, så är man det minsta intresserad av djurlivet, mest fåglar, så är det verkligen värt ett besök.

Entrébiljetten gällde för två dagar, vilket vi inte läste ordentligt. Jag har för mig att det stod på baksidan av biljetten och den sidan kanske man inte alltid läser så noga. Orkar man inte gå dit så erbjuder Zealandia gratisbuss från två olika platser inne i centrala Wellington. Det finns en restaurang på området som ofta används för olika tillställningar. Tyvärr kunde vi inte fika där då den var stängd för ett bröllop och man förstår varför den används så ofta - det oerhört vackra Zealandia var en höjdpunkt vid årets Wellingtonbesök.

*Att fysiskt beröra något
som är 350 miljoner år gammalt
kändes lite speciellt.*

Muséer och krigsmonument

En av mina kompisar jobbar på muséet Te Papa och vet massor om alla ombyggnationer i Wellington. Är det något jag alltid besöker i Wellington sedan det öppnades så är det Te Papa, det stora fantastiska muséet. Det är gratis entré förutom om det är någon speciell utställning som man kan få betala för att se.

Passa på att stanna till utanför entrén då man inte ska missa de stora stenbumlingarna som finns där. Det är inte vilka stenar som helst, nämligen. Att fysiskt beröra något som är 350 miljoner år gammalt kändes lite speciellt. Inne på muséet finns det en fin del om maorihistoria och artefakter och lite högre upp en spännande del med ett modernt färgsatt möteshus (wharehau) som de kallar "Te Hon ki Hawaiki" (länken tillbaka till Hawaiki). Jag blev väldigt intresserad av maoriernas historia när jag

kom till Nya Zeeland första gången och hittade många spännande detaljer rörande skapelsen, dop och så vidare. Men, det är en annan berättelse!

Det som drog många besökare till Te Papa var en utställning som handlar om Gallipoli: den plats som förknippas med Nya Zeelands stora förluster under första världskriget och det är en gripande utställning. Den långa kön som ringlade sig framför entrén till själva utställningen rörde på sig hyfsat snabbt och vi kom in rätt snabbt. Figurerna, som verkligen ser ut som levande 3-metersjättar, baserar sig på verkliga personer som befann sig i Gallipoli. De hade olika bakgrund och uppdrag. Historien löper i en cirkel runt sju "scener" med information om vad som hände från ungefär landstigningen till kaoset och man får en annan insikt om slaget. Det är inte vackert men vilket krig är det? Weta studios har skapat de gigantiska figurerna för utställningen. Möjligen skulle man ha lagt den snitslade banan på ett lite bättre sätt då man emellanåt måste korsa vägen fram och tillbaka för att kunna läsa allt.

En utställning som jag kommer att sakna på Te Papa är den som handlade om jorden och dess element. Man kunde bland annat prova att lyfta på stenar från jordens inre där en var supertung och gå in i ett litet uppbyggt hus som hade en enklare jordbävningssimulator. Min kompis berättade att den skulle plockas ner på grund av att den hade hängt med lite väl länge. Det tyckte jag var lite synd eftersom den hade ett pedagogiskt syfte för just besökare som kanske inte är förberedda på att det skulle kunna inträffa en jordbävning på Nya Zeeland. Vi får se, kanske blev den kvar i någon form eller återuppstår i någon del av muséet. Jag håller tummarna för det.

Vi tog en promenad tvärs över stan längs kajerna, som har blivit väldigt uppfyllade. Det finns numera långt fler konstutsmyskningar, fler caféer/barer med sittkuddar och parasoll med minibord för den som vill sitta i gräset. Tidvis finns öppna småbutiker som säljer hantverk och annat smått och gott. Efter ett tag såg jag citaten som fanns lite här och var vid vattenbrynet. Rätt skoj när man upptäcker det!

Till slut var vi framme vid National Library där vi skulle titta på The Treaty of Waitangi som hade flyttats dit. Det faktiska fördraget hade jag aldrig sett utan bara någon kopia. Att kunna läsa fördraget var väldigt intressant liksom lite mer om hur man arbetade med att få ihop underskrifterna. Man ser saker i ett lite annat perspektiv efter att ha läst vad det faktiskt står i fördraget och man inser att det fortfarande finns de som tycker illa om fördragets text. En förstorad version hänger i en del av lokalerna och i ett välbevakat utrymme finns det gamla originalet. Utöver det så finns även 1835-års självständighetsdeklaration för de enade stammarna på Nya Zeeland och den begäran om kvinnlig rösträtt med cirka 32 000 namnunderskrifter som Kate Sheppard samlade in. Det är en maffig lunta om 270 meter (!) som till slut överlämnades till parlamentet. Bara att försöka föreställa sig minerna på herrarna när alla underskrifter, samlade i en rulle, bars in i parlamentet - det måste ha varit en syn! Tyvärr tycker jag att alldeles för få känner till henne i Sverige där de flesta har brittiskan Emmeline Pankhurst som den främsta suffragetten. Så jag brukar försöka propagera lite när jag kan för att påminna om vem som började. En glasstaty som avbildar Kate finns på biblioteket men hon hyllas även som "gå-kvinna" vid övergångsställena kring parlamentet. De är lätta att missa och det finns för övrigt fler roliga trafikljus runt om i Wellington! Håll koll om du åker dit!

Biltrafiken ökar även i Wellington och man käbblar lite om vad man ska göra för att få ordning i stan. Till slut beslutades att en tunnel skulle byggas nedanför National War Museum och det var 2013. På den mark som då skapades ovanpå byggdes en krigsminnesplats: Pukeahu National War Memorial Park och den invigdes officiellt 18 april 2015, så det var en helt ny plats för oss. Parken berör verkligen på olika sätt då de minnesmärken som finns är så olika. De finns än så länge för följande länder: Australien, Belgien, Frankrike, Storbritannien, Turkiet och en för maorier, Hinerangi. Alla verk har

mycket symbolik i sig. Till exempel så har det använts krossad sten från Västfronten och stenar från Gallipoli; det ska verka som brittisk ek som flätats ihop med pohutukawa eller Flanderns vallmo med nyzeeländskt bladverk. Man behöver en stund att vandra runt på platsen och ta in alla detaljer. Står man på rätt plats vid det brittiska monumentet så syns en ensam soldat träda fram under de färgade glasbitarna. Inne i Hall of Memories fanns en utställning om hur arbetet gick till för att skapa denna minnespark. Vi konstaterade att här bygger man inte bara bostäder på vunnen mark.

Efter dessa krigsminnen så behövde vi ta en paus från eländet, så vår kompis tog oss med till Wellingtons äldsta pub från 1866, The Thistle Inn. Oj, vad mycket roligt vi kunde titta på! Det fanns glasdelar i golvet där man kunde kika ner på gamla lagervaror och ett vitrinskåp med fantastiska mediciner. Vi höll oss dock till lite mer säkra kort. Väggarna är fulla med många intressanta gamla fotografier och det är en väldigt populär pub. Precis som i alla städer så finns det så klart en hel del turistfällor när det gäller mat och dryck. Det gäller att höra efter, kika på menyerna och ha koll på var det inte bara sitter turister. Idag är det i alla fall bra mycket lättare att hitta rätt bra ställen än vad det var för 30 år sedan. Wellington har fått fler ställen att utforska och det är en promenadvänlig stad. Men även en tur ut till förorterna rekommenderas. Vill du testa den bästa pommes fritten? Åk till Petone och gå på puben The Sprit and Fern Tavern och beställ curly fries. Jag som inte ens gillar fries gillade faktiskt dessa! Mestadels serveras lokalt bryggt öl och en del dagar är det musikunderhållning.

Det som stadigt varit detsamma, om än aningen värre, är styrkan på solen. Det gäller att vara oerhört försiktig i solen och skydda kroppen mot för mycket av den vansinnigt starka solen och det gäller oavsett om det är mulet eller soligt! Det vi inte hann med sparar vi till nästa gång. För det är klart att vi ska tillbaka! Vad har hänt med de tomma husen? Vilket fik blir vår favorit? Så måste vi säga hej till Mr Plimmer och känna på doften från rosorna i botaniska trädgården medan vi äntligen kan äta en hokey-pokey glass igen. ★





VALAR SOM STRANDAR

Text: Åsa Duffy - Foto : Carina Lindh

Förra året strandade över 400 valar i närheten av Farwell Spit, längst upp på Sydön på Nya Zeeland. Trehundra av dem var redan döda när de upptäcktes. De övriga valarna låg strandade i lågvattnet och fick hjälp av räddningskåren och massvis med frivilliga att hållas vid liv, i väntan på att tidvattnet skulle komma tillbaka. Räddningsaktionen lyckades tack vare att så många frivilliga hjälpte till och när man väl fått ut dem på djupt vatten igen bildade man en mänsklig kedja så att de inte skulle vända tillbaka igen. Många som var med i den här enorma räddningsaktionen berättar om hur det lät som att de yngsta valarna grät och att detta var riktigt hjärtskärande. Detta var den tredje största masstrandningen i landets historia – men vad som ligger bakom är ett mysterium. Det finns dock en rad möjliga orsaker enligt forskare.

Nya Zeelands kuster har en av världens största förekomster av valar som strandar. I genomsnitt strandar ungefär trehundra delfiner och valar varje år. De flesta som strandar gör det individuellt och det var därför ganska ovanligt att så många valar strandade samtidigt förra året.

Händelser som denna är komplexa och forskare menar att det finns flera anledningar till varför det händer. I de allra flesta fall vet man inte den exakta orsaken, men det finns en del tänkbara anledningar där en eller flera kombinationer är möjliga.

Gamla och sjuka

Äldre valar kan ha svårt att hänga ihop med sin flock och är helt enkelt för tunga för att följa med strömmar i havet när tidvattnet vänder. De har helt enkelt inte styrka nog och istället går de på grund och strandar. Generellt är dessa ofta i dåligt hälsotillstånd har man upptäckt. Valar kan också lida av flera olika sjukdomar, vilket gör dem orkeslösa och desorienterade och resulterar i att de blir strandade. Valar kan även bli förgiftade och bli sjuka på grund av både föroreningar i våra världshav och av naturliga gifter. Brist på föda är en annan orsak och detta är en följd av överfiske. Fiskeindustrin dammsuger våra hav på fisk snabbare än vad de kan föröka sig. Detta kan skapa undernäring hos valkalvar men även hos vuxna däggdjur. Tragiskt nog har man funnit stora mängder av skräp och plast i döda valars tarmar, vilket har lett till både sjukdom och undernäring. Valhonor som ska föda söker sig ofta till skyddade platser

som en vik. Kommer de för nära stranden kan de bli strandade och omkomma.

Skador

Valar som har fastnat men lyckats trassla sig ur stora fiskenät eller som blivit påkörda av stora fartyg kan drabbas av allvarliga skador såsom brutna tänder, käkar och ryggmärgsskador. Även skadade fenor kan leda till att de strandar. Undervattensexlosioner som är orsakade av jordskalv kan ha en förödande inverkan på dem. De kan skada hörseln och påverka deras förmåga att kommunicera, jaga och navigera.

Navigationsproblem

Forskarna är eniga om att valarna hamnar på avvägar för att deras ekolod störs, och att de därför mister orienteringsförmågan. När valen letar efter byte kan de av misstag stranda av sig själva. De kan fastna i en våg och kastas upp på en strand där de landar högt och bort från vattnet och därför inte kommer tillbaka med tidvattnet. De kan också hamna för nära stränderna för att komma undan andra rovdjur som exempelvis späckhuggare. De kan då hamna ute i en sandbank på grunt vatten och får svårt att navigera och bedöma djupet på grund av avsaknaden av bra eko.

Valforskarna har upptäckt att när tidvattnet drar sig ut snabbt kan denna gradvisa minskning av vattendjupet in mot stranden lura valarnas ekolod, om de inte känner till området.

Social sammanhållning

Andra forskare förklarar strandningarna med valflockens täta sammanhållning som kan leda till masstrandningar. De flesta valar som strandar på Nya Zeeland är grindvalar och de lever i flock och har högt utvecklade sociala strukturer. Valarna sänder ut nödsignaler och detta leder till att fler och fler valar samlas och strandar.

Havsmyndigheter runt om i världen har startat en omfattande undersökning för att försöka komma underfund med vad massdöden av valar kan bero på. Än så länge har de just bara startat undersökningen och de utesluter inte någon teori. ★

Nyheter & MEDLEMSFÖRMÅNER

Besök vår hemsida www.australien-nyzeeland.se
eller vår Facebook-sida www.facebook.com/ausnzfs
för aktuella föreläsningar, föreningsmöten och evenemang.



Australiska Nyzeeländska vänskapsföreningen 1969 – 2019

Lördagen den 23 februari blir det 50-års jubileum för
vänskapsföreningen på Down Under Bar
på Andra Långgatan 5 i Göteborg.

Alla medlemmar har gratis entré (Missa inte inbetalningskortet
som bifogas med detta nummer). Det blir föreläsningar, möten och
musik. Du får bland annat möjlighet att träffa hela styrelsen, gamla
och nya medlemmar, reseföretag som vi samarbetat med genom åren.
Om allt går i lås kommer en av Australiens största musiklegender
genom tiderna att bjuda på en exklusiv akustisk konsert.
Se fullständigt program i nummer 1, 2019 av Down Under



Down Under Bar, Göteborg
Home made Aussie pies. www.downunderbar.se

Men at Work på Sverigeturné

Gruppen bildades 1979 i Melbourne och toppade 4 år topplistor runt om
i världen med låten Down Under. De uppträder på Pustervik i Göteborg
den 28 juni och Kulturbolaget i Malmö den 29 juni.

Skriv eller föreläs med Vänskapsföreningen

Vi söker både föreläsare och berättelser till Down Under. Hör av dig om du
kan tänka dig att dela med dig av dina upplevelser från Australien och Nya
Zeeland. lars.wallin@australien-nyzeeland.se

Tour Pacific tipsar!

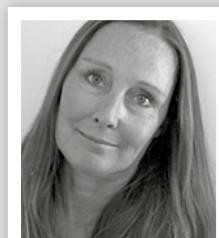
Göteborgare och övriga boende i Västsverige får nu en snabbare rutt till
Maldiverna, Bali och Australien! Det är det femstjärniga flygbolaget Qatar
Airways som börjar flyga på Landvetter 5 dagar i veckan med start från den
12 december. www.tourpacific.se

Australienresor tipsar!

Nationalparker, mat och vin. En kombinationsresa där ni får uppleva den
orörda naturen i Northern Territory innan ni fortsätter till Victoria och
South Australia för fantastiska mat- och vinupplevelser. Pris per person när
två reser tillsammans: från 49 995 kr. www.australienresor.se

My Planet tipsar!

Vi tror att de bästa tipsen fås av någon med personlig erfarenhet. Någon
som besökt platsen och upplevt allt från de mest kända sevärdheterna, till
de små smultronställen få turister hittar till. Detta har vi gjort och vill dela
med oss av till dig när vi skraddarsyr din resa till någon utav våra spännan-
de destinationer. www.myplanet.se



Åsa Duffy
föreningsambassadör på Nya Zeeland

Vänskapsföreningens ambassadör
på plats i Auckland, Nya Zeeland.
Som medlem i AUSNZFS
kan du ställa frågor till Åsa.
duffy.asa@gmail.com

Welcome to New Zealand
www.tourismnewzealand.com

Tourism Australia
www.tourism.australia.com

New Zealand
www.newzealand.com/us

Welcome to Australia
www.australia.com/en



Student-VM i triathlon i Kalmar

Text: Erwin Apitzsch - Foto: Privat

Den 1-2 september i år arrangerade Sveriges Akademiska Idrottsförbund Student-VM i triathlon i Kalmar med 118 tävlande från 33 nationer. För att få delta i Student-VM måste man vara studerande och högst 28 år gammal. Australien deltog med tre män och två kvinnor medan Nya Zeeland endast representerades av en kvinna. Jonathan Sammut från Perth i Australien och Kiri Atkin från Christchurch i Nya Zeeland ställde upp för en intervju. Student-VM omfattade en individuell sprinttävling (750 m simning, 20 km cykling och 5 km löpning) och en lagtävling i supersprint med två kvinnor och två män, där varje student skulle avverka 250 m simning, 6,3 km cykling och 1,5 km löpning. Arrangörerna ville göra ett stadslopp och förlade tävlingen i princip mitt inne i Kalmar.

Jonathan Sammut (21 år), University of Western Australia, började tävla i triathlon när han var 10 år gammal och håller sin 31:a plats i Mooloolana Word Cup 2018 (norr om Brisbane) som sitt bästa resultat hittills. Det han gillar bäst med triathlon är mångsidigheten, att ha tre grenar att träna, vilket gör att intresset hålls vid liv. Av de tre grenarna som ingår i triathlon, simning, cykling och löpning, tycker han bäst om löpning därför att det är enkelt och ibland kan underlätta den övriga träningen.

Kiri Atkin (22 år), University of Canterbury, gjorde sin första tävling i triathlon som åttaåring, med hävdar att hon egentligen började på allvar först 2015. Hennes bästa resultat är en tredjeplacering i Wuustwezel Sprint European Triathlon Cup 2018 i Belgien. Att få chansen att resa till många nya länder och träffa andra idrottare framhåller hon som det bästa med

sin idrott. Hon gillar också känslan av att veta att man har gett allt då man passerar mållinjen. Den gren hon tycker bäst om är löpning för att det är enkelt och allt som behövs är ett par skor.

Vad tyckte ni om Student-VM i Kalmar?

Kiri – Tävlingen var mycket välorganiserad och allt fungerade fint. Tävlingsarrangörerna och de ideella ledarna var mycket vänliga och tillmötesgående. Att träffa studenter från andra länder och att bekanta sig med ett nytt land och testa lite svensk mat var också givande.

Jonathan – Jag är mycket imponerad av det professionella sättet som tävlingen genomfördes på. Jag gillade också kamratskapet mellan de tävlande nationerna, att träffa nya människor och att bo på samma ställe.

Vad tyckte ni om den individuella respektive lagtävlingen?

Kiri – Den individuella tävlingen var ett bra tillfälle att tävla mot andra triathleter som också är studenter. Banläggningen var lite speciell och det jag kommer att minnas är cyklingen på kullerstenar och simningen under två trånga broar. Jag kom på 16:e plats, vilket var en besvikelse och långt från vad jag kan prestera. Jag var den enda från Nya Zeeland, så det blev ingen lagtävling för min del.

Jonathan – Den var mycket utmanande då regnet hade en stor inverkan på cyklingen. Jag blev 15:e man och är nöjd med det med tanke på vädret och de många omkullkörningarna som inträffade. Lagtävlingen var mycket rolig och att tävla mot andra länder var spännande.

På vilket sätt skilde sig Student-VM från andra triathlontävlingar?

Kiri – Att alla idrottare bodde på samma hotell och åt måltiderna tillsammans. Att ha en öppnings- och avslutningsceremoni var också nytt för mig.

Jonathan – Det var ungefär som det brukar, men det var ledarna, och inte de tävlande, som var närvarande vid genomgången av tävlingen.

Vad var det bästa med vistelsen i Kalmar?

Kiri – Att strosa omkring i den vackra, lilla staden Kalmar. Det är alltid trevligt att utforska en ny stad och ta del av en annan kultur.

Jonathan – Buffén på hotellet var superb. Det fanns mycket att se i stan. De gamla byggnaderna och gatorna var också trevliga. Människorna i Kalmar var väldigt snälla och inbjudande. Det gjorde vistelsen så mycket bättre.

Var det något som förvånade er?

Kiri – Jag var lite förvånad över det svenska vädret. Under den individuella tävlingen regnade det och var kallt, och nästa dag var det underbart väder – soligt och varmt. Och så var kaffet jättegott.

Jonathan – Nej, egentligen ingenting.

Hade ni någon fördom om Sverige?

Kiri – Svenskarna är riktigt långa...och det visade sig vara sant!

Jonathan – Nej, jag hade inga fördomar. Sverige är ett fantastiskt land.

Då kan vi konstatera att Sverige och Kalmar kan vara stolta över tävlingen och den uppskattade gästfriheten, och att tävlingsledaren Philip Lind och hans medarbetare kan känna sig mycket nöjda med genomförandet av Student-VM i triathlon ★



Jonathan Sammut



Kiri Atkins, foto: Scottie T Photography Ltd



Resultat

Damer

1. Jeanna Lehair, Fra	57,11
6. Sophie Linn, Aus	58,23
16. Kiri Atkins, NZ	59,26
22. Emma Varga, Sve	59,58

Herrar

1. Lars Pfeiffer, Tys	51,40
15. Jonathan Sammut, Aus	52,39
34. Axel Ek, Sve	54,02

Mixed stafett

1. Frankrike	1.15,34
8. Australien	1.17,40
13. Sverige	1.21,31



Vårt första möte med den australiensiska julen

Text & Foto: Malin Boman

Att vår första jul i Brisbane som nyanlända svenskar skulle bli annorlunda, det förstod vi. Men vi blev glatt överraskade när min mans arbetskollega Andrew bjöd in oss för att fira juldagen med hans familj och vänner. Vilka varma människor som generöst bjöd in oss nya immigranter!

Andrew och hans fru Jennifer och två barn bodde i den finare stadsdelen Ascot i Brisbane i ett stort traditionellt hus byggt helt i trä och som kallas Queenslanders. Sådana hus står på styltor och har en bred veranda runt om hela huset för att ge skugga mot den heta sommarsolen.

Så fort vi kommit uppför trappan vid entrén blev vi varmt välkomna av Andrew och Jennifer. Ett tiotal andra gäster, som stod i små grupper på verandan, kom också nyfiket fram och hälsade. Vi blev snabbt serverade en kall dryck var, öl till min man och till mig hade någon hållt upp en shandy, vilket visade sig vara en blandning av hälften öl och hälften läsk. Det var en annorlunda smak och ganska god.

Jag som då var en blyg tjugofyraåring kände mig omtöcknad av allas nyfikna frågor om hur vi hade det och hur vi trivdes i Brisbane. Alla var på strålade humör och pratade högljutt med varandra, vilket för mig var svårt att uppfatta ibland då australiensare gärna använder en hel del slangord som vi inte hade hört förut.

Efter några öl visade värdinnan oss till bordet som var dukat med en gräll juldruk och lite julpynt i plast. På varje tallrik låg en servett och något som liknade en smällkaramell. Jag tog mod till mig och frågade vad det var för något. Damen bredvid mig, som var iklädd en storblommig klänning och hette Mary, sade att de kallades för en Christmas Cracker eller Bon Bon och att vi lika gärna alla kunde börja på en gång. Hon tog sedan tag i ena änden av karamellen och bad mig hålla hårt i den andra och sen drog vi hårt tills det small. De andra runt bordet hade gjort likadant och det smattrade högljutt på verandan. Ut ur min karamell trillade en pytteliten plastleksak och en hopvikt krona i rosa silkespapper som en del runt bordet redan hade satt på sina huvuden. "That hat suits you to a T!" skrattade Mary. Längst in i karamellen låg en liten papperslapp med ett tryckt skämt på. Mary viskade att det säkert var lika gammalt som henne själv eftersom det sällan trycktes några nya skämt, men att alla skrattar och låtsas att det är lika roligt ändå när det väl blev dags att läsa upp dem under måltiden. Va? Skulle jag behöva läsa upp ett skämt inför alla? Jag blev alldeles kall, jag som knappt vågade prata med de trevliga människorna på var sida om mig.

Precis då kom värdinnan in med Christmas Turkey på ett stort fat. Med stolthet beskrev hon hur hon hade slitit i köket hela förmiddagen för att få kalkonen färdig. Gästerna suckade medlidande och ett par av damerna på andra sidan bordet avlöste varandra med sina mardrömshis-

torier om kalkoner i överhettade kök. Under tiden serverades vi alla ett par skivor av köttet tillsammans med ugnsgrillade grönsaker och en brun sås. Detta var alltså den traditionella julmiddagen och alla njöt av maten som verkade smaka mycket jul för de andra gästerna och värdinnan såg belåten ut. För oss smakade det däremot mest som god kalkon och grönsaker – gott men inte jul precis.

Efter kalkonen kom efterrätten, det vill säga den traditionella Christmas Cake. Många av gästerna gnuggade händerna och skruvade sig i sina stolar av förväntan. Någon utbrast "Oh, here it comes, my favourite part of Christmas!" när kakan serverades mitt på bordet. Den var klädd med vad som såg ut som ett lager vacker vit marsipan som på en prinsesstårta. Jennifer tog sedan min tallrik och skar upp en stor skiva, ringlade varm vaniljsås över kakan och gav den till mig med ett brett leende. Jag väntade artigt tills alla hade fått sina bitar innan jag tog min första tugga. Någon marsipan var det inte fråga om och kakan var tydligen fylld med små hårda klumpar! Innan jag hann inspektera den närmre kände jag en hand på min axel, det var Jennifer. "So, what do you think? It's my great grandmother's recipe that I'm not willing to share with anyone, even if they gave me money." Jag log så gott jag kunde med munnen full av något märkligt. Jennifer fortsatte att förklara att den var gjord på en massa russin, körsbär och apelsinskal som först måste marineras i rom tillsammans med en del kryddor innan det tillsätts mjöl och bakas till en tung kaka som sedan täcks av ett tjockt lager sockerkristyr. Hörde jag rätt? Sade hon verkligen russin och körsbär? Jag fick svårt att svälja. De kändes som om alla hade stannat upp och stirrade på mig i förväntan. "Oh, it's very nice" fick jag ur mig fast att jag helst hade velat springa därifrån. Jag avskyr russin och konserverade körsbär.

Medan de andra njöt av julkakan blev det skämtdags och Jack började: What do you get if you cross Santa with a duck? Alla stirrade på varandra ett par sekunder innan han själv svarade: A Christmas Quacker. Jag blev så snopen att jag nästan satte ett par russin i halsen. Jag hade nämligen fått samma skämt. Tack och lov slapp jag repetera det, och när jag äntligen kämpat mig igenom hela julkakan var kvällen slut.

Annandag jul firade vi sedan på stranden, även detta en australiensisk tradition för många. Vi körde till Caloundra på Solskenskusten cirka en och halvtimmes bilväg norr om Brisbane. Den milslånga stranden, som annars är ganska tom, kryllade av familjer som badade, surfade eller bara njöt som vi av smältande glass. Vår första jul hade varit full av nya traditioner, kanske en aning för många russin, men på det stora hela skulle vi nog kunna integrera dessa och fortsätta fira svensk jul på själva julafton. ★



NYA ZEELANDS NORDÖ

Hösten 2017 åkte min fru Titti och jag jorden runt.

*Vi flög västerut från Göteborg och besökte Söderhavet, Nya Zeeland, Australien och Thailand.
Den här artikeln skildrar vårt besök i Nya Zeeland där vi tillbringade en månad på Nordön.*

Text & Foto: Per Jörgner

Auckland

Vi flyger på eftermiddagen den 4 oktober från Rarotonga (Cooköarna) till Nya Zeelands största stad Auckland. Efter fyra timmars flygning landar vi på kvällen den 5 oktober, det vill säga nästa dag. Orsaken är givetvis att vi har passerat datumlinjen, utan tvekan en ovanlig upplevelse.

Efter en dryg månad i det tropiska Söderhavet slås vi i Auckland direkt av hur välbekant och europeiskt allting verkar vara. Det är full vår med spirande blommor i parkerna och nya gröna blad på många träd.

Auckland är en kosmopolitisk stad med en stor asiatisk befolkning och många studenter, vilket bland annat innebär att man kan äta väldigt god och prisvärd japansk, koreansk och kinesisk mat på stadens många restauranger och caféer. Vi stannar en vecka i Auckland och träf-

far många svenska ungdomar, bland andra en kille som söker jobb för att emigrera till Nya Zeeland och en tjej som är på cykeltur från norra Nordön till södra Sydön (cirka 300 mil på slingrande vägar)!

Vi bor på ett centralt hotell med gångavstånd till det mesta. Vi ser konst på Art Gallery, Sky Tower (med sina 328 meter den högsta byggnaden på södra halvklotet, enastående utsikt), St Patrick Cathedral (katolsk), kyrkan St Matthew-in-the city (protestantisk), Mount Eden (ett av cirka 50 vulkaniska berg i Auckland-regionen, jättefin utsikt), trendiga kvarter i stadsdelen Parnell, alternativa kvarter vid Karanga-hape Road, Albert Park, Britonmart (köpcentrum nära hamnen), och uppfärskade hamnkvarter som kallas Wynyard Quarter (caféer, restauranger).

En kväll ser vi musikalen Mathilda på anrika Civic Theatre. Mycket bra! Byggnaden är från 1929 och den är en sevärdhet i sig. En dag går vi ner till färjeterminalerna och tar en färja till Devonport som är en trevlig by med bland annat fin utsikt över Auckland.

Rundresa med hyrbil

Vi inleder med att köra 23 mil norrut till vackra Paihia där vi stannar sex nätter för att ha som bas för utflykter norrut. Här bor vi på hela resans mest prisvärda boende: Bounty Motel, där vi har sovrum, vardagsrum, fullt utrustat kök och tillgång till grill utanför. Allt detta för bara 400 kr/natt! Byn ligger vackert precis vid havet (östkusten) i det område som kallas Bay of Islands. Vi ser närbelägna Waitangi Treaty Grounds (där avtalet mellan maori och engelsmännen undertecknades 1840) och vandrar i fin skog till vattenfallet Haruru Falls. Under en bilutflykt till Oponoi på västkusten ser vi de vackra sanddynerna vid havet och det 2 000 år gamla Kauri-trädet vid Tane Mahuta. Vi tar en liten färja från Paihia över till pittoreska Russel som var den första europeiska bosättningen på Nya Zeeland. Här finns bland annat Nya Zeelands äldsta kyrka.

En dag kör vi 42 mil tur och retur på ganska dåliga vägar upp till underbart vackra Cap Reinga längst i norr. Ett måste för oss alla som gillar bergiga kustlandskap! På vägen dit stannade vi vid den berömda Ninety Mile Beach där man, på egen risk, kan köra på den långa, ödsliga stranden.

Vi kör 42 mil enkel resa till Whitianga som ligger sydost om Auckland. Här stannar vi tre nätter och gör bland annat utflykter till Cathedral Cove (jättefin promenad till vik med sandstrand och klippformationer) och enastående Hot Water Beach – en fin strand vid det kalla havet där folknöjet är att två timmar före/efter lågvatten gräva gropar i sanden. Då strömmar varmt vatten upp från jordens innandöme så att man får sitt eget utomhus-spa.

I Mount Maunganui, 17 mil söderut, stannar vi fyra nätter. Det är försäsong, men man märker direkt att detta är en stor turistort med mängder av restauranger, caféer och pubar. Staden ligger fint på en halvö med det berg som staden är döpt efter längst ut. Här promenerar vi, bestiger det lilla berget, badar i varma källor och gör en bilutflykt längs den ödsliga och enormt vackra Bay of Plenty-kusten till turistbyn Whaketane. En kväll äter vi en av hela jorden runt-resans bästa middagar. Det är på en japansk restaurang i Mount Maunganui där vi intar en utsökt träkolsgrillad oxfilé Yakitori.

Sedan kör vi in i landet till välkända Rotorua där vi bor på Silver Oaks Hotel Geyserland. Ett ganska slitet ställe, men prisvärt, ligger precis vid det mest kända geotermiska området Te Puia. Från vår balkong ser vi gejsrar och bubblande gytta. Häftigt! Fast mindre bra är den ständigt närvarande svaveldoften i Rotorua. En dag åker vi två mil till det geotermiska området Waimangu och vandrar där. Vi upplever ännu mer gejsrar, bubblande gytta och rykande vattendrag med 80-gradigt varmvatten.

Vi fortsätter in mot bergen och stannar sex nätter i Taupo. På vägen dit stannar vi vid Huka Falls, en serie ganska små men mycket vackra vattenfall som är en av Nordöns största turistattraktioner. Vårt hotell ligger precis vid den stora Taupo-sjön med snötäckta bergstoppar i bakgrunden. Här finns flera bra och prisvärda spa. Vi besöker AC Baths flera gånger och DeBretts en gång. En dag åker vi upp i bergen längs Desert Highway och möter ett ödsligt, vackert landskap som påminner om de svenska fjällen.

Sista natten på Nya Zeeland bor vi i ett regnigt Raglan, en badort belägen på västkusten 20 mil nordväst om Taupo. På vägen dit besöker vi Otorohanga Kiwi House och får äntligen se den skygga Kiwi-fågeln. Dagen därpå kör vi till Aucklands flygplats, lämnar hyrbilen och tar flyget till Sydney. Vi lämnar den fantastiska naturen och de mycket vänliga och trevliga människorna. Nya Zeeland lämnar vi med stor saknad. ★





Huvudstaden i västra Australien

PERTH

Text & Foto: Per Jörgner

Vi anländer till Perth den 28 november strax efter klockan 22 på kvällen efter fem timmars flygning från Brisbane. Det är då man inser hur stort Australien är! Efter drygt tre veckor på östkusten ska vi nu vara cirka en vecka i västra Australiens huvudstad – Perth. Staden har med omgivningarna drygt två miljoner invånare och är den näst mest, efter Honolulu, isolerade miljonstaden i världen. Närmsta stad med över hundratusen invånare är Adelaide som ligger 213 mil från Perth. Redan på flygplatsen känner man att här är lite vildare än i östra Australien. Perth är centrum för delstatens många gruvor och vi ser många gruvarbetare och ingenjörer på väg med flyg till/från fyndigheterna i det ödsliga inlandet "The Outback". Vi har läst att gruvnäringen de senaste åren drabbats av en nedgång men under vår vistelse i Perth märks inget av detta. Staden verkar vara ytterst välmående.

Den första morgonen i Perth hämtas vi av våra vänner Johanna och Marcelle. Johanna är en svensk tjej som första gången kom hit 2009 för att besöka en vän från Sverige. Hon föll för staden och året därpå kom hon tillbaka för en fem veckors semester. Några år senare studerade hon Fashion & Textile Design i Perth och under den perioden träffade hon sin make Marcelle som är född och uppvuxen i Perth. Johanna jobbar idag som ansvarig för en modebutik i centrala Perth – en svensk framgångssaga Down Under.

Dagen bjuder på fint försommarväder, molnigt men inget regn och 23 grader. Vi inleder med att besöka den enormt vackra Kings Park med fin växtlighet och fantastiska vyer över staden. Lunchen intas på ett av stadens trendiga mikrobryggerier. Där beställer vi bland annat varsin provsmakningsbricka med fem små glas fyllda med mikrobryggeriets produkter: Veteöl, Lager, Kölsch, Aussie Ale och India Pale Ale – alla väldigt goda. Sedan får vi en biltur genom centrala Perth och besöker våra vänner trevliga lägenhet strax väster om centrum. Dagen avslutas med promenad längs floden Swan River.

Nästa morgon bjuder på sol och blå himmel när vi promenerar till Captain Cook-terminalen för en båttur på floden. En fördel med att bo i centrala Perth är att många sevärdheter ligger på promenadavstånd och så kan man åka med någon av de många gratisbussarna. Vi betalar 30 australiska dollar för en dryg timmes båttur med guide (fika ingår) längs Swan River till Fremantle, som är Perths hamnstad. En trevlig resa där vi bland annat passerar Australiens dyraste hus. Vår guide berättar att det senast såldes för 54 miljoner australiska dollar. I Fremantle åker vi gratisbuss, vandrar längs några affärsgator och äter Fish & Chips till lunch vid havet. Vi åker

med det moderna, rena och luftkonditionerade lokaltåget tillbaka till Perth.

Vi träffar våra vänner på kvällen och ser en solnedgång över havet strax norr om Cottesloe (nästan så att vi västkustbor får lite hemlängtan). Sedan ser vi Kings Park i mörker med stadens ljus nedanför – mycket vackert – och äter middag på en utmärkt thai-restaurang en bit utanför centrum som våra vänner har som favorit sedan tidigare.

Dagen därpå blir det sol och bad i Indiska Oceanen. Vi åker först till Cottesloe Beach som ligger vid havet strax norr om Fremantle. Sol och blå himmel med 26 grader i luften och drygt 22 i havsviken. Vi tar några uppfrysande dopp och solar en hel del, som vanligt med solskyddsfaktor 30 till 50 i Australien. Sedan åker vi en underbart vacker kustväg två mil norrut till Hillarys Marina Beach där vi äter lunch på en restaurang precis vid havet och sedan fortsätter "chilla" på deras fina sandstrand. Till middag får vi hemlagad delikat "Aussie Pizza" hemma hos Marcelle och Johanna.

Den 2 december gryr och blir till ännu en dag med sol och blå himmel. Sommaren har kommit på allvar och dagarna blir allt varmare. Det är 34 grader mitt på dagen när vi promenerar genom stadens centrum för lite shopping. Värmen hindrar inte jultomten och tomtemor att, fullt påpälsade, gå omkring på gatorna. Vi ser St Mary's Cathedral (katolsk) och konst på Art Gallery som är gratis och har en fin uppsättning verk av framför allt brittiska och australiska konstnärer – rekommenderas! På kvällen ser vi Perths imponerande julparad tillsammans med våra vänner. Kul för oss nordbor att se paraderande vagnar med snögubbar i den varma sommarkvällen.

Vi firar första advent i St George's Cathedral (anglikansk) i centrala Perth. Denna vår näst sista dag i Perth är det 37 grader varmt när vi träffar våra vänner på ett utomhuscafé på eftermiddagen. Puh! Då är det skönt med luftkonditionering på hotellrummet. På kvällen är det svalare när vi promenerar utmed floden och ser imponerande vyer över staden. Man slås av likheterna (klimat, växtlighet, byggnader och den avslappnade stämningen med mera) mellan västra Australien och södra Kalifornien, fast det är naturligtvis ännu mer "laid back" i Australien.

Sista dagen inleder vi hemeresan genom att flyga till Bangkok där vi stannar några dagar. När planet lyfter känner vi att Australien är ett underbart land som vi så snart som möjligt vill återvända till. ★



DEL
1/2

TONGARIRO ALPINE CROSSING

Då och nu - En naturupplevelse utöver det vanliga

Text & Foto: Margot Garmelius

Som jag har berättat i tidigare nummer av Down Under reste jag tillsammans med en kompis med båt från England till Nya Zeeland i början på 70- talet dels för att träffa min brevvän, dels för att jobba. I dessa dagar sökte man visum och fick stanna ett år. Om vi skulle jobba eller bara turista spelade ingen roll. Självklart ville vi ha jobb så snart som möjligt, något annat var inte att tänka på. Främst för att pengarna snart skulle vara slut. En öppen flygbiljett hem hade vi, om något skulle hända, men den placerades på ett säkert ställe.

Vi fick rätt snart höra talas om en statlig ägd hotellkedja THC (Tourist Hotel Corporation) som drev hotell på, för turister intressanta platser. Bland annat låg ett av deras hotell mitt på Nordön invid Mt Ruapehu, Mt Tongariro och Mt Ngarahoe, samtliga aktiva vulkaner. Hotel-

let heter The Chateau Tongariro Hotel och ligger i Tongariro National Park som är den äldsta nationalparken på NZ. Den grundades redan 1894. Idag är det ett mycket känt område för äventyrlig och intressant vandring över vulkaniskt område, beskrivet som en av världens bästa endagsvandringar. På 70-talet mest intressant för sitt skidområde och självklart för sina aktiva vulkaner som ständigt pyser ut rök.

Min kompis och jag anlände i mitten av januari, mitt i sommaren. Året var 1974. Vi kom att stanna där i tre månader. Dessa tre månader kändes som en evighet. Inte för att vi hade tråkigt för ni vet hur det är när mycket fyller dagarna. Vi lärde känna så många nya människor och upplevde så mycket under den här tiden. Till en början undrade vi förstås vart vi kommit. Till världens ände, eller? Det var så isolerat. Bara

vi i personalen, lite folk som arbetade på andra delar inom anläggningen och turisterna förstås, som oftast kom i bussar för att övernatta, äta och sedan bege sig iväg igen. Några stannade lite längre och gick de vandringsleder som fanns.

Annat är det nu när Tongariro Alpine Crossing blivit världskänt.

Vi kom under dessa tre månader att få vara med om något vi aldrig glömmen. Den 25 januari 1974 fick vulkanen Ngauruhoe ett utbrott. Vad jag kan minnas var det inte speciellt dramatiskt. Det var en massa rök och livet gick vidare som vanligt. Den 27 mars var det dags igen. Den dagen hade jag och min kompis ledigt från vårt hotelljobb så vi hade packat en picknicklunch för att bege oss ut på en vandring med Tama Lakes som ligger vid foten av Ngauruhoe, som slutmål. Vad jag minns var det minst ett par timmars vandring dit. När vi kom fram till sjöarna lade vi oss för att lapa sol och vila benen. Jag kommer ihåg att jag tittade upp och såg extra mycket rök bolma ur vulkanen så jag sade till min kompis "Har du sett så mycket rök det kommer"? Kanske det säger hon och vänder sig om för att sola andra sidan. Bara en stund senare ser vi hur det fullkomligt väller ut rök och vi inser då att det nog är bäst att sätta fart hemåt. Vi hade ju i alla fall två timmars vandring framför oss. Tack och lov hade vi ju redan varit med om ett utbrott så ingen av oss blev rädd. Vi trodde inte att det skulle bli värre än förra gången så vi pinnade på så gott vi kunde och möttes vid hemkomsten av skräckslagna australiensare som beskådade den bolmande vulkanen och kunde för sitt liv inte begripa att vi vandrat ända från Tama Lakes utan att vara oroliga.

Senare den kvällen kunde vi se vulkanen spy ut lava. I mörkret verkade utbrottet som ett fyrverkeri. Jag antar, så här efteråt, att man visste att vi inte var i fara. Det var ju aldrig tal om att evakuera. Men spännande, det var det, helt klart!

I min kalender från tiden på The Chateau Tongariro Hotel har jag gjort en liten notering den 21 februari 1974. Jag visste inte då att jag

den dagen, skulle göra en vandring på det som skulle komma att bli en omtalad och mycket populär vandringsled. Dessutom inneha dubbla världsarv för både enastående naturvärden samt kulturella och andliga värden som området har för maorifolket.

Vi blev skjutsade till startpunkten av en i personalen och startade vår dagslånga vandring över detta vulkaniska område. För oss totalt okunniga så var det turkosa sjöar, kokande lera, kokande källor och illaluktande rök som kom ut ur marken där vi gick. Redan på den tiden fanns markerade leder och det var tillåtet att gå genom terräng som idag är avstängd för att det är helig mark. Under vår långa vandring varken såg eller mötte vi en enda människa, så okänd och ointressant var leden då. Det är annat nu och det kommer jag att beskriva i nästa del av denna historia som kommer i nästa nummer av Down Under. ★

Tongariros nationalpark kan bli föremål för oförutsägbart väder och villkoren kan förändras snabbt. Det är viktigt att alla vandrare bär med sig viktig packning för sin tur över vulkanerna.

Ta med: Mat och rikligt med vätska, särskilt under sommarmånaderna. Vatten- och vindtät jacka samt ordentliga byxor som värmer om det är kallt och blåser. Kängor/stövlar/skor som är stadiga och ger ordentlig stadga då du ska vandra i mycket ojämn vulkanisk terräng på grus och sten. Under vår/höst (och soliga dagar) kan det också vara bra att ha med sig mössa, vantar, solkräm och solglasögon. Vädret på parkeringen i början av vandringen kan vara helt annorlunda jämfört med hur det kan vara uppe på vulkanerna eller längs leden. Variationen kan vara stor så man måste också vara beredd på att ändra sina planer och vända tillbaka, speciellt när sikten blir dålig eller när det är starka vindar.

BLI MEDLEM / FÖRMÅNER

Bli medlem i Vänskapsföreningen och utöka dina kunskaper om länderna, inte bara som rese mål, utan också om bland annat kultur, historia, sport, vin, studier, arbete och hur det är att leva i Australien och Nya Zeeland. Det är också ett forum för medlemmarna att dela egna reseupplevelser med andra med samma intresse.

Medlemsförmåner

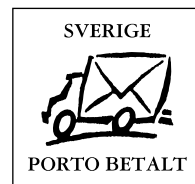
Som medlem erhåller du förutom vår medlemstidning även förmånen att kunna ställa detaljerade frågor till föreningens ambassadörer. Läs mer på vår hemsida www.australien-nyzeeland.se

Bli medlem

Inbetalning av 200 SEK till PlusGiro konto 54 81 31-2. Var vänlig ange namn, ev. medlemsnummer och e-postadress. Vi arbetar konstant med att skaffa flera och bättre fördelar för dig som medlem. Utöver medlemstidningen Down Under, hemsidan och deltagande i olika arrangemang runt om i landet.



B



Vill du skriva en artikel för **DOWN UNDER?**

Har du rest, studerat, arbetat eller
upplevt något intressant med koppling
till Australien och Nya Zeeland?

Kontakta oss via **www.australien-nyazeeland.se**

